

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Útszór hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyiteltéri cikkeik
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap
1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztfelepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Szamosujvár, január 7.

(M. A.) A nyugalmas, a háborítlan munka
esztendejének ígérkezik azon év, melynek küszöbét im-
már szerencsésen átléptük. Világszerte béke s — a mi leg-
főbb — a béke állandósága utáni sóvárgás uralkodik; s
ha nem csalódnak, ha a jelekből szabad jóslatot
mondanunk, véres jeleneteket, a harcmező fegyver-
csatottogása helyett a munka óriási diadalünnepe, a
bécsi világkiállítás fogja legfőként megörökíteni a
történet ércztábláján az 1873. év emlékét.

Dolgoznunk, munkálkodnunk kell, kinek-kinek
azon körben, hova végzete helyezé. Minden fölött
jövők biztosítékainak erősítésére. Magyarország
culturalis fejlesztésére kell tevékenységünknek irá-
nyulni. A népevelést, a közmyveltség terjesztését
tekintse mindenki azon nagy épületnek, melyhez te-
hetsége szerint hozzájárulni e haza minden gyer-
mekének erkölcsi, emberi, hazafias kötelességében áll.

Összinte méltánnyal fogadjuk a kormánynak
e tekintetbeni példaadó intézkedését, azon körrende-
letet, melyet a vallás- és közoktatásügyi minster a
népiskolai törvény szigorubb végrehajtása tárgyában
valamennyi törvényhatósághoz intézett,

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Mártha és Mária.

Regény.

Irta Aubray M.
II.

(Folytatás.)

Jóllehet csaknem bétöltém 16-ik évemet, mi-
dön Presle Ernezt visszatért Vermontba, mégis
csak egy kis tudatlan, önféjű s meglehetősen ne-
veletlen gyermek valék.

Mindenki azt hívé, oka van engem kiszidhatni
s kiméletlenül is bánt velom.

A cselédek azt mondták egymás közt, hogy
kiállhatatlan vagyok, s nagynéném nyiltan, leplezet-
lenül mondá ki azon véleményét miszerint: eszem
és külsőm illenek egymáshoz, más szókkal, hogy
nem bírok egy szeretetreméltó fiatal lánynak sem
kellemével, sem szellemi tulajdonaival. Ily korban
nehéz az embernek folytonosan csak ezt hallani,
hogy: nem szép, nem jó, nem eszes; békétlen is
voltam ezért nagyon a természetre, hogy miért ál-
lított ki engem ily mostohán; meg lévén azonban
győződve, hogy a végeztetmüven változtatni nem le-
het, békében éltem bibáimmal és rútságommal, sza-
bad fejlődést engedve azoknak is, ennek is.

— Szegény gyermekem, mondá néha nagyné-
ném, mi lesz belőled, mikor én többé nem lehetek
védelmeződ, senki sem fog téged kiállani.

Bármennyire hozzá is voltam szokva az ily ne-
mü ítéletek hallásához, mégis mindig valódi borza-

Egy életrevaló eszme, az ujonnan szervezett
municipiumok cultur-önkormányzati bivatása nyert
e körrendeletben kifejezést. Különösen megyei tör-
vényhatóságaink a meddő politizálás által teljesen
abszorbeálva, a legjobb esetben vajmi keveset, leg-
többször épen semmit sem tettek mindeddig a köz-
nevelés előmozdítására. S ha a népoktatás rendezése
és fejlesztésével megkezdett közegek fordultak is
a szükséges támogatásért a köztörvényhatóságokhoz,
— mint a körrendelet kifejezi —, sajnosan kelle ta-
pasztalnunk, hogy e megkeresésre kötelességét nem
minden törvényhatóság teljesítette, vagy legalább
nem teljesítette kellő gyorsasággal, pontossággal és
a törvény szigorával. Megyei önkormányzatunkban
nyoma is alig létezett mindeddig azon köznevelési
munkásságnak, melyet Északamerika, Anglia vagy
Helvetia hasonmínőségű autonom testületei felmu-
tatni képesek s a melynek a nevezett államok cul-
turai felvirágzása körül oly igen sok érdeme van.

Ezen államok példája lebeghetett a magyar
közoktatásügyér szeméi előtt, midőn a törvényható-
ságok figyelmét s buzgalmunk egész erejét a népok-
tatási törvény rendeleteinek végrehajtása körüli mun-
kálkodásra és arra hivta fel, hogy végrehajtó kö-
zegeiket ne csak oda utasítsák, miként a törvény élet-
beléptetése és az úgy kifejtésére rendelt törvényes
közegek felhívására azonnal segédkezet nyujtsanak,
hanem rendeljék el azt is, hogy közegeik a községek
látogatása alkalmával kiterjesszék gondjaikat az is-
kolákra s a gyermekek iskoláztatásának állapotára,
kötelezzék a község előjáróságait a törvény rájuk
eső részének végrehajtására, s a mulasztásokért bü-
tessék meg mind az előjáróságot, mind pedig álta-
la a gyermekek iskoláztatását elhanyagoló szülé-
ket; sőt a hol még iskola s tanító nincs, vagy ezek
a kívánt cselekedni nem felelnek meg, hassauak oda,
hogy a község vagy felekezet tervényszabta köteles-
ségének minél előbb eleget tegyen!

A magyar népoktatási törvény egy magas röp-
tű szellem alkotása; lánglelkének ideáljához hason-
lít, s az élet rideg valójának nem mindeben felel
meg. Csak ha a törvényhatósági önkormányzat min-
den erejével előmozdítandja végrehajtását, s ha kü-
lönösen a felekezeti szűkkeblűség és elotogultság tar-
tózodni fog valahára a folytonos akadályoknak ut-
jába gördítésétől: csak akkor leend képes e törvény
Magyarországot regenerálni s népét a közmyveltség
legmagasb színvonalán álló nemzetek díszes sorába
emelni!

Az erdélyi részek érdekében.

(B.) A költségvetés tárgyalása alkalmával
igen gyakran előtérbe tolakodnak a vidéki ér-

délyt költöttek bennem. Elgondoltam, hogy mily na-
gyon szomorú dolog, nem tartozni senkibez, magam
íránt csak ellenszenvet költeni fel, és mégis kény-
telennek lenni, más kegyelméből élni.

Ez erkölcsi elszigeteltségre való kilátás, mely-
re úgy szólva el voltam itélve és mélyen érzett
sem miségem tudata mind jobban, jobban élesít-
ték jellemem, elkészeríték kedélyemet. Ha környe-
zetemnek binni leheté, már olyanná lettem, mint az
„úszókös búza”.

Hibáim, esztelenségem, tudatlanságom és rútsá-
gom különös ellentétet képeztek. Irén, unoka-nővé-
rem, vidor kedélyével, csinos arczával s felületes
ugyan, de élénk, mivel észjárásával szemben.

— Minő különbség e két gyermek között, mon-
dá gyakran nagynéném.

S pedig egyforma nevelésben részesültek.

Ez igaz is volt. — Tíz éven át az Irén ne-
velőnője nekem is adott órákat. E nevelőnő igen
szép hölgy volt s nagy tekintéllyel bírt előttem;
megvető modorával, tiszta, csendes hangon saját-
ságos módon tudta az embert kikérdezni. Ámbár nem
volt nagy, még is mindig úgy tetszett, mintha na-
gyon magasról pillantana le reám. Jó és szí-
vélyes volt rokonomboz, kit nevelhetni hízeltget
ságának, de velem igen kiméletlenül bánt. Azt mon-
dá, oly makacs jellemem van, melyet nem egy köny-
nyen lehet megtörni. Már reaktettem, mikor a ta-
nulás órája jött.

Miután komolyan foglalkozott volna Irénnel a
nevelőnő, engem is úgy felületesen, szorakozottan
kikérdezett.

En zavartan feleltem; ekkor csak vállát vo-
nogattá, irkaimra egy pillantást vete, mely a csil-
lagokból látszó alászállani, s kijelentette, hogy bor-
zasztó vastag koponyám van.

dekek, néha még a személyes érdekek is gya-
korolnak döntő befolyást.

Különösen a rendkívüli kiadások megállá-
pítása nyujt erre legtöbb alkalmat, mert ezek-
re nézve a törvényhozás, mondhatni csak tapo-
gatózva jár el, mind e mai napig, miután sem
vas-, sem kö-út-hálózatunk megállapítva nincs
s miután más államgazdászati szükségleteink
egymásutánjára nézve sincs tervszerű megál-
lapodás.

Ebből következik aztán, hogy a ház ma
megszavazza egy kevésbbé közérdekű vasutra
vagy kö-útra a várt összeget, vagy biztosítást,
míg még az nap megtagadja azt, egy állam-
gazdászati szempontból sokkal fontosabb vas-,
vagy kö-út vonaltól. Ahoz képest amennyire
voltak élelmések az illető vidékek képviselői,
s mennyire tudtak pressiót gyakorolni képví-
selőtársaikra a pénzügyi bizottmányban és a
nyilvános ülésekben.

Ily viszonyok közt alig lehet a pénzügyi
bizottmányoknak más feladata, mint a hol csak
lehet, egy pár forintot megtakarítani; de ezen
megtakarítások aztán sohasem rughatnak ak-
kora összegekre, hogy az államháztartást be-
vételeivel egysulyba hozni csak részben is
segítsék. Ellenben igen gyakran káros ered-
ményűnek mutatkozott ezen eljárás államgaz-
dászati szempontból s oly mulasztásokat idé-
zett elő, melyeket később csak nagyobb költ-
séggel lehetett helyreépítozni s betelt rajtunk
is, hogy „fösvény többet költ.”

No de mindezer gyökeresen csak rend-
szeres munka által lehet segíteni s épen azért
csak a költségvetés egyes s különösen az er-
délyi részeket illető némely tételeire szorítko-
zunk, melyekben a pénzügyi bizottmány némi
levonásokat tett, s azt hisszük, sikerül bebizo-
nyítanunk miszerint a levonások sokkal több
hátramaradást és rossz vért okoznak, mint a
menynyi hasznót a megtakarítani javasolt össze-
gek képesek eredményezni.

Legelőbb is megemlítjük, miszerint a ko-
lozs-monostori gazdasági tanintézet beruházásá-
ra szánt összegből vont le a pénzügyi bizott-
mány egy pár ezeret.

Különös, de mégis úgy van, a ház az
1872-diki költségvetés alkalmával is mostoha
bánásmóiban részesítette ez intézetet s a mi-
nisterium által előirányzott összegekből, a hol
csak lehetett, levont; holott még a tanintéze-
tek irányában mindig bőkezű volt.

Midőn az Irén nevelése hó lön fejezve, elhagy-
ta a házat s távozta a spártai mondaital bucsu-
zott el tőlem.

— Szálljon magába Mari, egyedül a megja-
ulás legyen életcélj s elmékedésnek tárgya; ennél
magasabbra ne törekedjék ed esem, mert vesztett fár-
dóság lenne.

(Folyt. köv.)

Struensee.

(Vége.)

A Struense-féle szabadelvűen absolut kormány-
zat, melynek különben elég jótékony reformot lebe-
te köszönni, nem sokáig működhetett zavartalanul.
A számoltertia behozatala s a királynő születésnap-
ján a Matild-rend alapítása, melyet Struensee is vi-
selt, hogy — mint ellenségei állíták — az ellent-
rend hiányát elpálástolja, kemény megtámadtatásban
részesült. Az elbocsátások hosszú sora a személyes
boszuvágy jellegét viselte magán. A kegyencz ura-
lomvágya is mindinkább előtűnt. Az udvari ügyek-
ben döntő szavazatot követelt magának. A király
szóbeli parancsait annak nevében a cabinet pecsétje
alatt, kiállthatta, sőt a királynak csak utólagosan ki-
vonatilag bemutatott rendeletei is teljes érvényűek
voltak. 1771. jul. 30-án Brandtall együtt grófi rangra
emeltetett. Ezen óriási haladást egyszerű orvosból a
király alterregójává Struenseekét év alatt tette meg.

Nemcsak a szabaddá lett sajtó, hanem a kül-
földi hatalmak is ellene támadtak. A főnemesség,
az elbocsátott hivatalnokok s a papság hasonlóan
gyűlölte őt, ki még a dán nyelvet se tanulta meg, s
a kormányzat ügyeinél kizárólag a németet használ-
ta. Cromwell hez hasonlították őt, s lassanként ba-
ráta is elszakadtak tőle, még teremtménye Brandt
is, ki hasztalan figyelmezteté őt arra, hogy szemé-
lyes biztonságáról gondoskodjék.

A helyzet mind türethetlenebbé vált. A király
s királynő csak fedezet alatt jelenhettek meg az ut-
czákon s egymást érték a királyhoz intézett, keserű

A tanintézet épülete ma-holnap elkészül,
azonban a szobák kellő felszerelés nélkül nem
használhatók czélszerűen; a felszerelésnek te-
hát előbb-utóbb meg kell történni. Kérdjük,
vajjon czélszerű-e az ilyszerű fukarkodás?

Az apahida-szász-régi kőút elkészítésére
már két évben szavazott meg a ház egész
tészszéggel mintegy 140,000 forintot; ennyi
van előtrányozva 1873-ra is.

A pénzügyi bizottmány az út fontossá-
gát nem tagadja, de nem is tagadhatja, mert
a ház azt elősmerte, de az út építése körül
történt némely zavarok következtében felvilá-
gosítást kért s azzal feltételezte az összeg
megszavazásának javaslatát.

Hogy ezen kőút-vonal munkálata körül
fordultak elő, a munka folyamát akadályozó
hanyagságok: az tény, de ebből nem az kö-
vetkezik, hogy annak folytatását jövőre fel-
függesszük, hanem igen is helyes a felvilágo-
sítást megkérni, az építés erélyes folytatásá-
ról gondoskodni, de az előirányzott összeg meg-
szavazását ettől feltételezni, nézetünk szerint
helytelen volna.

Egyébiránt tudunkkal a mulasztásból
eredt hibák már helyre vannak hozva, a ked-
vező ősz folyta alatt nagy szorgalommal és
sokat dolgoztak ezen vonalon, úgy hogy alkal-
masint ezen ok is lesz háritva a költség-
vetés tárgyalása alkalmával.

A héjasfalva-gyhemesi kőút-vonal folyta-
tására 200,000 frtot vett fel a közlekedési
minister s a pénzügyi bizottmány abból 40,000
frtot törölt. E vonal szükségességéről ezut-
tal nem vitatkozunk; elősmerte azt a ház, az
1872. költségvetés megállapítása alkalmával s
megszavazta az előirányzott 130,000 forintot.
Ma már át van vive e vonal az államkezelés
alá tartozó utak sorába s igen természetes,
hogy miután ez évben az út Csikszeredáig el-
készül s erre reá megy a 130,000 frt: az
út fentartására, fedanyagára, személyzetre is
költség kell, tehát az előirányzott 200,000
forint megszavazandó s nem is kételkedünk,
miszerint a ház mindkét oldala meg fogja
szavazni, habár 1871—2 a baloldal ellene is
szavazott, mert hiszen a baloldal most me-
lehet elégedve a székely képviselők többségé-
vel s nem fogja azokat csak azért conpromi-
tálni küldöik előtt, hogy a közlekedési minis-
ternek opponálhasson, mint tette a mult al-
kalommal.

panaszokkal telt beadványok. Végre megjelent az
1771 sept. 14-iki rendelet, mely ismét bilincseket
vert a sajtóra. Struensee ellenségei a döntő csapás-
ra készültek. Az összeesküvés élén állott Frigyes ko-
ronaörökös, Puldberg kabinettitkár, Rautzan gróf,
Eickstedt és Köller ezredes. 1772 jan. 16-án álarc-
czosbál volt az udvarnál; Matild, a 21 éves szép
királynő négyest tánczolt s rendkívül vidor hangu-
latban volt. Struensee, a mindenható minister is
megjelent a bálban.

A táncmulatság végével, reggel 4 órakor meg-
jelentek az összeesküvők a királynál s elfogatási pa-
rancokat eszközöltek ki tőle, melyeket a koronaörö-
kös aláírt. Reggeli kilenczed fél órakor már Stru-
ensee tizedmagával börtönbe volt zárva s a király-
nő a hat mérföldnyi távolságban fekvő Kronburg
várba vitetett.

Egész Európa feszülten s rémüléssel várta a
megindított államper kimenetelét. Struensee már a
második kihallgatási napon bevallá, hogy bűnös vi-
szonyban élt Matild királynővel. A királynő elleni
vádát Bang kamarauygyvéd fogalmazta. Annak meg-
hallgatása után a királynő is bevallá a házasságtör-
ést. A tanuvallomások leplezetlen nyilvánosság-
gal folytak s míg egy részről a királynő szenvedé-
lyes szerelmét bizonyítják Struensee íránt a legben-
sőbb viszonylatokat is egész meztelenségökben tárják
előnk.

Struensee ítélete igen részletesen van tartva s
megvilágítja egész politikai pályáját. A hóhérnak
mint tudva van, háromszor kelle lesújtani bárdjával.
mielőtt fejét törzestől elválaszthatá A száműzött Matild
királynő 1775. nov. 11-én 23 éves korában halt meg
Celle-ben, a lüneburgi hercegek egykori székhelyén.

Nem tartjuk helyesnek azt sem, hogy Fogaras vidékén egy ménes felállítását elejtette a pénzügyi bizottsmány s az erre szükségessége összeget törölte

Erdély éghajlata, legelői, sok jó vizei által állattenyésztésre van utalva.

Az erdélyi lovak jó hirben állnak, de tapasztalatból tudhatjuk, hogy különösen a kisebb gazdák naponta inkább felhagynak a ló-tartással s ennek okvetlen az lesz követke-zése, hogy Erdély háború esetében nem lesz képes kellő számú s minőségű lovat állítani elő, a katonai szolgálatra.

Azt mondják talán némelyek: majd meg-kezdhetjük a ménes felállítását jövőben.

Ez ellenvetésnek helyet adhatnak talán azon pénzemberek, kik szeretik csak számok-kal bajlódni s talán azt hiszik, hogy majd, ha jövőben kétannyt kiáltunk, egy Fogarastt felállítandó ménesre, azzal helyrehoztuk az 1873-iki mulasztást. De a ki tudja, mennyi időbe kerül egy ménes céljának megfelelő ál-lapotba helyezésére: az nem fogja helyeselni a pénzügyi bizottsmány ilyenü gazdálkodását.

De politikai szempontból sem tartjuk helyesnek, ha a törvényhozás igen fukar mér-tékkel mér az erdélyi részeknek, mint azt a pénzügyi bizottsmány tette.

Mindezeknél fogva óhajtjuk, hogy a ko-lozs-monostori gazdasági intézet, az apahida-regeni és héjasfalva-ghymesy kőútra előirány-zott összegeket a ház szavazza meg s az ál-lami ménesnek a ministerium által kezdemé-nyezett felállítására szükséges intézkedéseket se odábozza el.

Ezt követeli az eszély, ezt a jog és méltá-nyosság. És mi akarjuk hinni, hogy Magyarország törvényhozása e tényezők szavára hallgatni fog. —

— „Egy ügyvéd“ a „M. Polgár“-ban (L-t) jegyű t. munkatársunkkal szemben csak „kivételnek“ nevezi a kolozsvári kir. törvényszék sikereit, ellen-ben azt állítja, hogy az összes erdélyi részek többi kir. törvényszékei nagy restantiakkal dolgoznak „különböző okoknál fogva.“

Nem tudjuk mit ért a t. ügyvéd ur a „külön-böző okok“ alatt. Értheti, hogy a munkaerő igen csekély, hogy a munkások (az egész erdélyi rész-ben!) hanyagok, sőt még azt is, hogy perrendtar-tás hiányos, de ez egyik sem bizonyítja azt, hogy megint össze kell csapni az igazságszolgáltatást a közigazgatással, miután még az ügyvéd ur is elis-meri, ha csak kivételkép is, hogy a kolozsvári kir. törvényszék e „különböző okok“ daczára is nagy sikerrel működik. Mi fölmutattuk az állításunk mel-lelt bizonyító példát; ám most az ügyvéd uron a sor, hogy pusztá állítását adatakkal bizonyít-sa, de úgy, hogy a „különböző okokat“ szintén te-kintetbe vegye s ezek leszámításával mutassa ki, hogy az összes (?) erdélyi részekben mutatózó tör-vénykezési restantiák épen a törvénykezés meg köz-igazgatás különválasztásából származnak. De még ez esetben is külön bizonyításra szorul Tisza László ur kategorikus állítása, mely szerint az egész országban csak egy hang uralkodik a különválasztás elítélését illetőleg. Ezt vontuk mi kétségbe.

Bukuresti szemle.

Sok nagyhangú dictiót hallottam már a met-ropolia hegyéről széthangzania libera Romania ilyen, meg amolyan jelességeiről. Nem egyszer a csömör-lésig untatók voltak s nem foghatom föl, hogy mi-ként nem röstellik fanfarodatot azok a kopasz-fejű böcs férfiak. A december 27-iki országos ülé-sben végtére hallottam a hű dícsékvés mellett nehány őszinte szót is, olyan férfaktól, kik miniszterek is voltak és így ősmérhetik Romániának czífra nyomo-ruságát. A bécsi kiállítás költségei felett vitáztak, melyre a miniszter 200 ezer új ló (frank) irányzott. Halljunk néhány beszédet, pro et contra, mert ebből megősmérhetjük Romania ipar állását. A vitát Cezár Bolliak, a sokképpen hírneves archeolog nyitotta meg. „Ha az európai mivel állam nevezetve igényt tar-tunk, azon esetre versenyt kell futnunk. Mi, a kik régi európai állam vagyunk, még csak egy kiállításban vettünk részt. El kell fogadnunk a szá-munkra kijelölt helyet. Azt vártuk, hogy ép oly pompás helyünk leend, mint Párisban volt. Francia-ország, a mely az egyenlőséget még akkor sem ve-szítette el, midőn nem volt szabad, — betűrendbe állította az államokat s így Romania ép Roma mel-lé esett.“ (Bizony mare lucru, egy államnak egy vá-ros mellé esni! Bécsben Törökország kiállításába estünk párisi tisztból bécsi közlegények lettünk.“ Lám milyen szép hasonlat. Volt ön. t. Boliak ur elégszer magyar koronás és sarkantus vitéz is. Emlékezzék csak vissza arra a Zichy-féle bijoukra és a bukuresti élez-lapokra.) „A mi nevünk csak „Oriente“, („Kelet“) hanem azért menjünk el Bécs-be foglaljuk el azt a bukott helyett s mutassuk meg, hogy többre vagyunk érdemesek. Sok szép kiállítani valók van. Gabonánk mellett, a zene, festészet épí-

tészet jellegző árnyalataival birunk. Pórnőink öl-tőzéke bámulatos, bárha nem is volt iskolájuk. Épí-tészetben mór és góthstylbe játszó román építészet-tel birunk. A curtea de Argyes valami bámulatos. A mi remán stylusunk a XIII-ik századból származott. Muzeumunkban az ugynevezett egyházi osz-tályhoz hasonló az egész Európában sincs“ (Remé-nyi Ede barátom is megsejmelte volt 1868-ban s ő is ép ezt mondotta nekünk, kik vele voltunk.) „Vannak igen kitűnő kéziratunk. Van iparunk is, de fejletlen asztalos, fazekas, s éféleben. Csak az a baj, hogy kész budgetünk nem lévén akkora, mint a most szóban forgó, nem tudtuk, mennyire terjesz-kezdünk. Népünk meg van ijedve, mert a párisi kiállításon sok minden odaveszett. (Bizony az arany kotló is szinte így járt, de nem mondom tovább.) „Fel tehát Bécsbe — így végzi — hogy tudja meg a világ, miszerint Romániának van valami pártiku-larja is.“

Cretulescu miniszter tagadja, hogy Bécs-ben alábbvaló helye lenne Romániának, mint Pá-risban. Van ép egy fél galeriánk. A kiállítás nyu-gotira és keletre van osztva. Galleriánk mellett van egyfelől China, Japán, másfelől Russia. A mi Karzatunknak két homlokzata lesz, ezeken a roman-czimerek.

Lábóvári: Nem ellenzi a kiállítás költségeit de az idő felette rövid s a mi földolog, az országutak kavicsolására beszédett pénzt nem szeretné kiállítás-ra fordítani. Cretulescu miniszter is sajnálja ezt „dar astfelu e lucru.“ Bretiano G. A kiállítás tár-gyainak beszerzési módjára teszen megjegyzéseket. A főispánok rendeletet küldtek szét, hogy vegyenek minden földészől 4 oka búzát, 4 oka törőkbuzát és 2 oka kendert. Más országokban felhívják a bir-tokosokat, nálunk ezt kiróják, hisz csak két oka ken-der 6 ezüst huszas. A kormánynak vásárolni kellett volna a tárgyakat; 4 ezer faluból minden embertől 4 oka buza és 2 oka kender hova fog rugni? Ard-zses-megyében sir a nép a sok visszaélésért.

Ez aztán Gescheffuri cum se cade, a mint illik.

Cretulescu: „Felhívtam intézet a kis és nagy birtokosokhoz, a miket Bretianó beszél, nem hallot-ta; ha adatai vannak lépjen fel velük illő helyen.“ Ezzel vége van az okás gescheffurinak, mert olyan parasztot, a ki a főispán ellen merne tanuskodni még Diogenes sem találta. Hova lesz hát az a sok 4+4+2 oka holmi? Hát a bizony elolvad, mint az aknai több milló oka só... Egyszer egy forró-falvi csangóval sorsom összehozván, midőn egész bizalommal panaszkoltam a sok huzavonát, azon kérdésre, hogy hát miért nem folyamodnak a tiszttséghez, felelt: „Na még a kéne, hisz elevenen megnyúznának!! Hanem hagyjuk ezt, mert a tor-tura-pert ugy is maholnap előveszik. Most pedig visszatérek ad fortissimum oratore. Cogalnicăno: „Mielőtt kiállításra mennénk, kell hogy legyen vin-ni valónk is. Mi a kiállítás? A kíváncsiság és gya-korlati érdek, a hol minden nép fölmutatja iparát kereskedelmét, földmivelését. A Cretuleszkó táblá-jára ez van írva „Földmivelés és kereskedelmi mi-niszter s kérdi van-e Cretuleszkónak az iparról vagy egy iv papirosa? A miniszter azt mondja, hogy van jó nagy helyünk, művészet, fényűzés, pavillon, sem-mi sem fog hiányozni, de belül semmi... Ha-zánkknak is van némi ipara és földmivelése, Van-e nálunk üveg-, papir-, szappan- szteáringyár sat. Hát bor és szeszgyár? A szeszgyáron kívül mindenik aluszik. Mit tett a miniszter az ipar és földmivelés érdekében? Van-e a kiállítási bizottságban is bár csak egy kereskedő? Boliak numismata, Sztaneszkó festő, Poenár... még egy ősmértes szakembert sem birtak meg. Ausztia Anglia nem fognak tőlünk venni festvényeket. Búza dolgában bukni fogunk, mert a miénk alsóbbrendű, Párisban érmet nyer-tünk, mert egy bevégzetlen malomban ott őrlöget-tünk s a világ tátottaszáját, hanem azért a komoly kereskedők reánk sem hederítettek. Semmink sincs a mivel magunkat mutogassuk. Párisban egy mil-liót költöttünk s mi hasznát vettük? Én mikor a helyről volt szó, így könyörögtem. „Uram adjad, hogy kapjunk helyet! A miniszter ur az én gyárom-ból is kért posztót, de honnan mikor ez alszik.“ De elég ebből ennyi, csak annyit mondok még, hogy Boereszkó megint kihuzta a sárból a collegá-kat és így Coegalnicăno hiában forgattak kegyes farizeus módjára az ég felé szeméit, mert Romania a kiállításban képviselve lesz. Csak Károly herczeg utasította vissza a pavilont mint szerfelett költséges-t s tegyünk hozzá: fölöslegest. A román szent inne-pekre az országgyűlés jan 22-ig szétosztott. Goneszkó egy moldovai öreg vörös, azt találja mondani bucu-nál, hogy vagy 4 ezer aranyat a diurnumból jó lenne behagyni országához építésére. De kihallgatott reá? Lám, milyen könnyen kitelt volna egy kis vir-tutea romana, eminamente romana!! A diurnum 2 cs. k. arany, a minisztereké 3.

A képv. ház pénzügyi bizottságának jelentése.

(Folytatás.)

Valószínű időközi kamatok	9,089,472
Együtt	137,807,814
Ferenczsatorna államsegélye	2,009,000

A vasuti kölcsönnek megtérítendő a forgalom-nak átadott vasutakba fektetett tőkék után járó 7½% kamat törlesztési járuléka és az üzleti jövedelem között mutatkozó különbözet, mely 1872 ik a költségvetésbe fel nem vétetett és így meg nem térítettett

6 112,762

Összesen 146,929,576

Miután pedig a felvett kölcsönökből a költ-ségek leszámításával csak a következő összegek foly-tak be:

a) Vasuti kölcsönökből befolyt tisztán	68,733,248
b) Gömöriből	5,855,786
c) 30 milliós kölcsönből	24,735,000
Összesen	99,324,044

Mutatkozik egy 46,605,532 frtra ragó külön-bözet, az épített rendelt vasutak és egyéb mun-kálatok költsége és a fedezetül kijelölt kölcsönökből befolyt összegek között.

Ha a képviselőház a pénzügyi bizottságnak ja-vaslatát elfogadja és az 1873-ik évi rendes hiány fedezésének módjára nézve pedig ezenkívül még fog-nak általános szükségek is előállani. A felszerelés is újabb összegeket fog igényelni; még mindig fenáll azon körülmény, hogy az 1873 évi 25,595,164 frt rendkívüli deficit és az 1871 és 1872-ik évi pénz-tári hiányoknak fedezésére az ország hitelét kell igénybe venni.

Ezt elkerülni nem lehet, ha csak rögtön meg-akasztani nem akarjuk azon munkálatokat és befek-tetéseket, melyek foganatba vétettek.

Sőt könnyen ki lehet számítani, hogy a mins a fennebb összeállított adatokból kitűnik, a közeleb-bi években még a megkezdett építkezések befejezése nevezetes összegeket fog igénybe venni.

A bizottság kimutatta a fentebbi adatok által, hogy az épített rendelt államvasutak és fiemei ki-kötő összes építési költségei és a felvett kölcsönök-ből befolyt összeg, tehát azoknak eddigi fedezete kö-zötti különbség 46,605,532 frtra tehető sőt ezen összeget meg fogja holadni.

Ennek egy bár sokkal kisebb része nem lesz beszerzendő a legközelebbi években, miután a fiemei kikötő építési munkálatainak befejezése alig várható legközelebb, egyrésze pedig az 1873-ik évi költség-vetésbe felvételén, fedezést fog nyerni az 1873-ik évi költségvetésben; még is nevezetes összeg marad még fenn, a melyet a közelebbi években fedezni kell ha csak azon építkezéseket megszüntetni nem akar-juk, a mit tenni nem lehet, ha fiemei kikötő összes költségeivel együtt azon összeg, melyet egyedül a megkezdett vasuti és kikötői építkezések befejezése fog igényelni az 1873-ik évi költségvetésbe fel-vett és ez által fedezendő összegeken felül és a ka-matbiztosítási összegeken nélkül kerekszámában mint-egy 30,000,000 forintot tesz ki tehát épen annyit, mennyit 1873 végén a kamatbiztosítás csupán be-fizetett összegben tenni. Ezeken kívül pedig más nagy költségeket igénylő tételek és vannak az 1872-ik évi előirányzatába magába a rendkívüli szükség-letbe felvéve, a melyek még tovább is jelentékeny összegeket fognak igényelni. Nem lehet számítás-on kívül hagyni, hogy vannak egyéb rendkívüli befek-tetések is még, melyekről gondoskodni kell a közel jövőben és a melyeket nagyon hosszú időre halasz-tani nem lesz lehetséges.

Ilyen a tanügyi célzólól szükséges építkezések — a börtönök építése és más ilyféle halaszthatatlan és nagyobb kiadásokat okozó szükségletek. Az ál-lamjavarakba megkezdett beruházásokat, habár kis-sebb mérvben is, de folytatni kell minden esetre ezután is.

(Folyt. köv.)

Országos tanügyünk.

* * Törvényjavaslat.

a közép-tanodai oktatásról.

(Folytatás.)

III. FEJEZET.

Az állami közép-tanodák és közigazgatások.

24. §. Az állami közép-tanodákban a növendé-kek tandíjat fizetnek, melyek mennyiségét a helyi viszonyokhoz képest a miniszter határozza meg. Szegénysegüket kimutató oly tanulók, kik megfelelő er-köcsi viselet mellett jó tanulási előmenetelt tanusi-tanak, kérelmükre a tandíj fizetése alól fölmen-tetnek.

25. §. Az állami közép-tanodák hitfelekezeti jelleggel nem bíró közös tanintézetek levén, a nö-vendékek a vallásos oktatást a közös tanórákon ki-vül saját vallásukbeli tanítóktól nyerik.

26. §. Az állami közép-tanodák az állam köz-vetlen fölügyelete alatt állnak.

27. §. Az állami közép-tanoda külön igazgató közvetlen vezetése alatt áll, ki egyuttal ugyanazon intézetnek rendes tanára.

28. §. Az igazgatót nyilvános pályázat útján, a miniszter ajánlatára a Főlsége nevezi ki.

29. §. A rendes tanárokat nyilvános pályázat útján a miniszter nevezi ki, még pedig újintézetnek, fölállításánál az igazgató, a tanári testületek kie-gészítésénél ellenben az igazgató és az illető tanári testület együttes ajánlatára.

30. §. Az igazgató:

1., az általános iskolai törvények és a hatósági rendeletek végrehajtója;

2., a tanári értekezletek elnöke;

3., képviselője a tanintézetnek a közönség, a szülők és gyámok irányában;

4., a tanintézet irodai ügyének vezetője;

5., a tanintézet tudományos és fegyelmi állapo-tának ellenőrzője.

31. §. Minden tizenöt, legfőlebb husz közép-ta-noda tankerületet képez, melynek elén egy „közép-tanodai tanfelügyelő“ áll.

32. §. A tanfelügyelőt, különös tekintettel a tanári pályára képesített és azon működött szakfér-fiakra, a miniszter előterjesztése alapján a Főlsége nevezi ki.

33. §. A tanfelügyelő teendői:

1., a tankerületéhez tartozó minden egyes ál-lami és nem állami nyilvános közép-tanodai taninté-zetnek évenként legalább kétszer való hivatalos meg-látogatása;

2., a tanintézetek látogatása alkalmával a taná-i értekezletekben való elnöklés;

3., az érettségi vizsgálatoknál való elnöklés és ellenőrködés;

4., a tankerületében levő magán közép-tanodai tanintézeteknek évenként való meglátogatása;

5., az állami közép-tanodákban a kormány ren-deleteit végrehajtja, illetőleg azok végrehajtásáról gondoskodik; a nem állami közép-tanodákban a tör-vény rendeleteinek teljesítésére fölügyel, és általában a törvény intézkedései, a miniszter rendeletei és uta-sításai szerint jár el.

34. §. A közép-tanodai tanfelügyelők fizetése a fővárosban: 2500, a vidéken 2000 forint, meg-felelő szálláspénzzel, irodai átalánnyal és utazási költséggel.

Az igazgatók fizetése a rendes tanári fizetésen fölül a fővárosban: 400, a vidéken: 300 ft, megfe-lelő szálláspénzzel és irodai átalánnyal.

A rendes tanárok fizetése a 200 forintnyi ötöd-éves járulékokon fölül a fővárosban: 1600, a vidé-ken: 1300 forint, megfelelő szálláspénzzel.

35. §. A közép-tanodai tanfelügyelők, igazga-tók és rendes tanárok nyugdíjra jogosított államhi-vatalnokok, élethossziglan nevezetnek ki, s csupán oly testi vagy szellemi fogyatkozás miatt nyugdíjaz-tatnak, mely őket hivataluk teljesítésére képtelenek-ké teszi.

36. §. A közép-tanodai tanfelügyelők, igazgatók és rendes tanárok nyugdíja abban állapittatik meg, hogy harminc évi szolgálat után joguk van a teljes fizetéssel való nyugdíjaztatásra: különben a tizedik szolgálati évtől kezdve fölfelé szolgálati éveik ará-nyában kapják nyugdíjukat.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Décs, 1873, január 5.

Egyhangú társas életünket nagy mértékben megélénkítette a városunkban pár hóval ezelőtt ala-kult műkedvelő-társulat.

Mint kezdeményezők és szervezők, oly egyének állottak a társulat élére, hogy annak jövőjéhez már csirájában a legszebb reményeket köttöttünk, s hogy nem csalódtunk, jól esik mondanom. A szervezetet illetőleg alkalmas szabályok alkottattak: van in-tendansa, Torma István kir. törvény-széki elnök személyében; rendezője Csoma-fáy Antal, kit az erdélyi közönség több évi szini működéséből előnyösen ismer (mint színész Erdélyi S. nevet viselt); továbbá, a társulat összes ügyeit egy többtagu „igazgató-választmány“ vezeti. Szereplőkül meg vannak nyerve városunk és a kö-zelvidék minden arra képes fia és lányja.

Az előadások sora mult november hó 9-én nyílt meg, s az óta már öt este gyönyörködtették ügyes előadásaikkal a mind több-több érdekltséget s részvétet tanusító közönséget, mely mindannyiszor szorulásig megtölté a különben tágas nézőtér. Ez ideig előadattak: „Ő nem féltékeny“, „Egy csésze thea“, „Egyetlen leány“, „Siketnek kell lenni“, „Egy csésze thea“ másodsor, „Egy helyett két anyós“, „Fehér Othello“ vigjátékok és „A cigány“ népszimnű. E darabokban szerepelt egyének egyen-ként és összesen megérdemlik, hogy játékuik felett dicséretünket a legelőnkebben fejezzük ki. Külön-ösen pedig nagyobb szerepeikben kiváltak Czecz Ka-talin, Nagy Róza, Bauer Róza, Dézsi Irén, Krémer Katinka, Pécsy Ida, Pap Albertine, Brassai Klára és az Arringer nővérek, továbbá Csamafáy Antal, Hollak Árpád, Márkus János, Sófai Lajos, Pa-taki Viktor, Nagy Lajos, Németh János, Vékony Fereucz, és Rác Lajos.

De nem csak a szellemi élvezért érdemli meg-e jól szervezett műkedvelő-társulat elis-mérésünket, hanem mert jótékony cselekedetek áldozván jövedelmeit, a közjót nem kis mértékben mozdít-ják elő.

A fentebbiek után obajtásunk csak az: nehogy-e szép célú társulat is, mint városunkban annyi mást, olyatén lelkesültség szült volna, mely az első percekben magára lánog, jelezzé, hogy van k-e-p-e-s-ség-ű-n-k, de mely csakhamar elmarad, pél-dázva, hogy nincs kitartásunk.

Megyéink bizottsága rendkívüli köz-gyűlését a napokban tartotta; több apróbb ügyek

elintézés mellett, egyedüli fontos tárgya volt a községeknek az 1871. évi XVIII. t. cz. értelmében leendő mielőbbi végleges rendezése. E tekintetben az illető szakosztály munkálatai, a községeknek köz-illető szakosztály szerinti csoportosítása némi vita után jegyzősek szerinti csoportosítása némi vita után elfogadtatott. A csoportosítások szerint, a megye területén 46 községösszeg szervezetet, szállás és 400 frt. évi fizetéssel. Az egész gyűlés szép rendezésben folyt le, s a kasinó termeiben rendezett főispáni ebéddel végződött.

o — á —.

37-ik közlemény az árvaházra történt adakozásokról.

Alapítók 100 frttal.

Br. Bornemisza Ignác névén
ifj. Br. Huszár Károlyné.
Br. Kemény Lászlóné névén
Br. Kemény Lászlóné szül. Schafhütl Minka.
Összeg 200 fr.

Ajándékok.

Br. Kemény László 5 frt. Égeniné 2 frt. Bernát Róza 2 frt. Incze Ilka 2 frt. Baló Paulin 2 frt. Berivoy György 10 frt. Jakabfi Albert 2 frt. Cirner József 5 frt. Gyujtó Lajos 1 frt.
Összeg 31 frt.

Keresztes Domokosné névén:

Kis-Sármásról.

Luka Lajos 1 frt. M. K. 1 frt. Utzás Lajos 1 frt. Simon Mihály 1 frt. Simon Albert 1 frt. Vályi János 1 frt. Balog Pál 1 frt. Keresztes Domokosné 3 frt.
Összeg 10 frt.

Vasut építészeti hivatalnok mulató-körének adománya Sylveszter es-télyén.

Himmelstein József 1 frt. Trüauff G. 1 frt. Hep (névtelen) 1 frt. Hip (névtelen) 1 frt. Alberti 1 frt. Herlinger 1 frt. Strobel 1 frt. Sweikhardt 1 frt. Liebig 1 frt. Wessely 1 frt. Urbahn 1 frt. Bartha Lajos 1 frt.
Összeg 12 frt.

A felszereléshez ajándékoztak.

Gr. Bánffy Györgyné egy malasztot.
Gr. Bély Ferencné 2 darab egy éves südőt.
Özv. br. Kemény Györgyné margitáról 3 véka lisztet, 3 véka malé-lisztet, 1 véka borsót.

Fogadják a nemes szívű adakozók a jó ügy nevében halás köszönetünket.

Kolozsvárt, 1873. jan. 6-ikán

Br. Bornemisza Ignác névén,
elnök.

Szász Domokosné,
titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 8. 1873.

— Gizella főhercegnő menyegzője a „Presse” szerint, Bécsben fog megtartatni. Az eszme, hogy a családi ünnepély Budán tartassék meg, a királyné-üléstől jött de a fejedelmi véglegény határozott kívánságára, s Gizella főhercegnő kérésére a király Bécsbe tüzte ki a menyegző helyét, s a királyné is beleegyezését adta az elhatározáshoz.

— B. Huszár Sándor. színházunk intendantja, mint sajnálattal halljuk, lemondott az állomásról s a választmány helyét talán már nappali ülésében be is fogja tölteni. Mi a nemes bárót e sok nehézséggel és valódi áldozatokkal járó pályájának még csak kezdő pontján látjuk s azt tartjuk, hogy magas ambíciója le fogja küzdeni a netaláni csüggesztést, mely, nem tagadjuk, épen nem csodálatos, ha el is fogja. De a páma nem is a gyerek-játék megoldásának jutalma s épen a-ért szeretnők, ha vagy ő venné vissza s lemondást vagy a választmány tisztelné meg őt ujdóga bizalmával, hogy hosszabb ideig tartó működés által érdemelhesse ki az elismerést és a muzsa minden tisztelőjének méltó halálját. B. Huszár Sándort nem szeretnők féltról visszatérve látni.

— A kolozsvári m. királyi pénzügyigazgatóság Bartha Józsefet és Abersil Gyulát VI-ik osztályu, Csiki Józsefet, Rusz Istvánt, Zöld Ferenczet Németh András VII. osztályu adótitkárrá továbbá Csató Istvánt vámszedővé és Truies András vám ellenőrré nevezte ki.

— A „kolozsvári polgári társalkodó f. évi január hó 12-én d. u. 3 órakor fogja rendes közgyűlését saját szállásán megtartani.

— A m. kir. pénzügyminiszter az abrubányai bányahivatalhoz hivatalosított Szabó Eadre tisztjelöltet nevezte ki.

— A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter Lászlár Jakab fogarasi m. kir. erdőmestert a fogarasi álladalmi ménésbirtok gazdasági igazgatójává nevezte ki.

— Az egyetemi ifjusága hó 18-án s a „K-olozsvári kör” február 14-én rendezendő vigalmaira tevékenyen folynak az előkezületek, melyekből ítélve az ideai karnevál két oly fényes levéllel gazdagodik, melyek méltó díszére válnak a rendező bizottságnak. Az egyetemi bál az ifjuság körében egy ün-

képzőegyletnek van hivatva anyagi alapját képezni; a körbálja pedig az előző évek farsangi vigalmaiból oly szép multtal dicsekszik, hogy jó hírnevének fentartása érdekében a rendező bizottság mindent elkövet. Mindkettőnek sikere természetesen városunk női és férfi világának élénk részvététől függ.

— Tegnap Brenner Jenni kisasszony hangversenye kivétel tekintetében szépen sikerült, a közönség azonban szokása szerint nem igen nagy érdekeltséget tanúsított, a mennyiben néhány páholy a zártszékek nagy része s a földszint üres volt. A hangversenyt egy kis vigjáték: „A kempánisták” előzte meg, leszámítva holmi mesterkedtséget, a darabot elemés alkata élvezhető vigjátékká teszi Szentgyörgyi és Mátrai volt a két össze nem térő komponista, a mig azonban Mátrai az alapvonalat a türelmetlenséget sohasem tévesztette szem elől, Szentgyörgyi gyakorlati kicsapott belőle s kifejezésételen arcjátéka, kapkodó, a kiabálással színező hanghordozása csak ritkán volt hü kifejezője az alapérzelemnek; Boér Emma is úgy látszott félálra vette kis szerepét s alakoskodó bosszankodását néhol önkénytelen mosollyal vegyítette. A vigjátékot követő hangversenyben Brenner Jenni k. a. művészi éneke sok tapsot aratott; hangjának nincs ugyan utolérhetlen bája, sőt a felsőbb hangoknak egész tisztasága sem, de a művészi iskolázottsága roppant könnyedt kezelése a merész hullámzó trillák elragadják a hallgatót. A versenyben Rusziskáné urasszony is részt vett, ki nek általában ismert művészetét felesleges dicsőreünk.

— Brenner Jeni kisasszonyt még egyszer lesz alkalmunk hallani és pedig ha jól vagyunk értesülve, hétfőn. Programjának számai: Mignon dala Thomastól; a Varázssípól. Az éj királynője, a Fekete dominó harmadik felvonásának nagy árája s Lucia örülési jelenete. Az előadás ez este jelmezes leend.

— Színházi hírek. A mint halljuk, P. Szathmáry Károly „Lucanus”-a a „Fráter György” versenyára, közelebből színe fog kerülni.

— Udvarhelyszéken az ellenzék — Orbán Balázs visszalépése folytán — Bartha Miklóst léptette föl.

— A k-felhérvári kir. törvényszék tagjai jan. 1-én nagy bankettet rendeztek, kineveztetésük évfordulatának emlékére.

— Tegnap délután 2 óra tájt láma-dob verte fel a lakosságot; a külső közép utcában ugyan is a Weisz-féle szeszgyár hátsó része meggyuladt, a tűz azonban az idő nyirkossága s a gyors segély folytán nem terjedt a közel házakra, de a szesz gyár hátsó része földiglegett. A tűz körül egész serge forgott a tűzoltóknak csak hogy egy kissé későn. Mig a tűzjelző torony nem állítatik fel, nem is kívánhatni, hogy a segély a baj gyorsaságával versenyezzen.

— Betörés. Tóth Kálmánál f. hó 7-én este mig vacsorán volt a vendéglőben, ismeretlen tettesek betörték. Pókjait fejszével kifeszítették és pénzt magukkal vitték. Készletben levő szivarjából csak kóstolóra valót vittek el.

— Zürich emlékoszlopát emel Zwinglinek, ki egyik bátor és szabad gondolkodásu bajnoka volt a reformációknak, s ki úgy fogta föl ezt, hogy ennek nemcsak a vallásos intézményeket, hanem az egész életet kell újja teremteni. 1884-ben, január 1-én lesz négy száz éve, hogy Zwingli született Wildhausban, és e napnak akarnak tiszteletet tenni Sávjaz szabad fiai; akkor fog készen lenni az emlékoszlop.

TANÜGY.

— A közép-tanodák új szervezéséhez. E czim alatt Visontay János a „Reform” hasábjain egy hosszabb cikksorozatot indított meg, melyből érdekességénél fogva kivonatban némikeket közlünk.

Régi megrovás közép-tanodáink ellen, írja szerző, hogy ifjaink a latinnyelvben nem tesznek kielégítő előmenetelt, és sajnos, hogy e régi megrovás még ma is méltó és igazolt.

Különösen az intelligenciához tartozó szülők azt mondják: a magyar nemzetnek összes közjogi intézményei, sőt egész történelmi multja latinnyelvben fekszik; az ifjuságtól tehát, mint jövőndi sarjadéktól, méltán elvárható, miszerint a latinnyelvet ne csak mint klasszikus nyelvet tekintse, hogy annak oszupán alakú szépségével ismerkedik meg, hanem hogy e nyelvet valóban birja is annyira, hogy előforduló esetekben egyes okmányokat szabatosan megértse.

Azonban mit tapasztalunk? hogy a főgymnasiumot végzett ifju csak azon latin szöveget érti, melyet az iskolában átfordított. Gymnasiumot végzett ifjaink, midőn csak néhány latin sort kell is értermeznők, rendszeren a szótárt erősen forgatják; az alaktant meglehetősen ismerik, a szövezzat és mondatkötésben már ingadozók, szóbőségük pedig oly csekély, hogy ezzel nem boldogulhatnak.

A bajoka — írő szerint — első sorban a tanerők módszertani gyarlóságában fekszik, mely módszertani gyarlóság az összes közép-tanodai tantárgyakra kiterjed. Van a latinnyelvben tapasztalt hiányos sikernek specifikus oka is, ez pedig az, hogy az ifjak gyakorlati önmunkássága nem élesztetik és nyelvbéli ügyessége nem fejlesztetik. A latinnyelvbéli ügyesség fejlesztésére e módot látja író czélszerűnek: Utasítassanak szigoruan az igazgatók, hogy a gymnasiumok négy felső tanosztályában, vagy

is az ötödik osztálytól felfelé, midőn anyanyelvűből latiora adatik fel írásbeli gyakorlat, ne legyen szabad szótárt használni. Ezáltal az ifjak nyelvbéli önmunkássága tetemesen fejlik, a latinnyelv kifejezései pedig s szókészlete mintegy lelkébe nyomul; ugy hogy három év után nem lesz, azon helyzetben mint most, hogy az érettségi vizsgálaton a legjelesebb ifju is szótár nélkül elesett és gyámoltalan. E javaslatra megint azt lehet mondani: honnét vegye az ifju a latin szótár, ha nincs szótár engedélyezve? De erre könnyű megfélelni. A szaktanárnak tudnia kell, hogy az algymnasiumbeli többnyire jeles nyelvtanok után, és az általa kezelt klasszikus írvégzett fejezetei után mily szóbőségre számíthat biztosan tanulólal.

Azon országsszerte hangzó panasz indokoltaságát, hogy közép-tanodai rendszerünk az ifjakra túlterhelő, írő, nem annyira az egyes tantárgyak mérvénben, és beosztásában, mint inkább a hibás módszertanban, különösen a töves előadási modorban találja: itt tehát a közép-tanodai tantárgyak egész csoportjára nézve tesz a tapasztalat nyomán, néhány a módszertanra vonatkozó megjegyzést.

Rendkívül csekély kivétellel, jobb tanárainknál is ez a közép-tanodákban az oktatási eljárás: belépven a tanodába egy ideig examinálnak, ennél hosszabb ideig aztán tekintélyrel és buzgó előadást tartanak, s végre lezárják bagynak. E bajon, minthogy a helyesen alkalmazott tan módszer közép-tanodáink sarkköve, kell segiteni, s lehet is, még pedig biztosan. Ajánlja az eiothematikus tanítást, másként kérédezgetve magyarázó, vagy megfordítva fejtegetve kérédező tan módot. Feladatra pedig abban sarkallik, hogy a tanár nem perorál, mint a tanegyetemen szokás, hanem folyvást fejtegetve, és folyvást kérédezve, tanítványai felfogását ébren tartja s fokozza, és tanórája alatt a tanár csak annyit tárgyal le, mennyit tanítványai nem csak megértettek, de valóban el is sajátítottak, ugy hogy a tankönyv nem tanulásra, hanem csak ismétlésre szolgáljon. Ily tanítási eljárás mellett aztán lehet a tanuló ifjunak naponkint hat külön leckeje és tanórája, még sem érzendi a tanrendszert túlterhelőnek, sőt kevés üdülési ideje is jut.

Erre megnyugtató biztosítékot lát: a tanodai igazgatóban, másikat az egyetemi tanárvizsgáló bizottságban. E két fontos tényező képes közép-tanodáink methodikáját rövid időn a kívánt irányban általánossá tenni. A tanodai igazgatónak oly fölnyínyel kell birni, hogy a talán divergáló tanerőket és fiatal önhitséget mindenkor képes legyen az előirt irányban szakavatottan vezetni. Az ily igazgató bizonyosan képes lesz ellenőrizni a tanárok működését és képes lesz az előirt tan módot saját tanodájában általánossá tenni.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten jan. 9. 10 ó. — p. d. e.
Érkezett jan. 9. 11. ó. 10 p. d. e.

A hivatalos lap a pénzügyminiszteri hivatali kar körében nagymérvű változásokat közöl; Madarassy Pál miniszteri tanácsos kineveztetett államtitkári helyettesé, több miniszteri valamint osztálytanácsos nyugdíjaztatván, helyök másokkal töltendő be.

A katonai végvidék bekebelezésére vonatkozó törvényjavaslatok megnyerték a királyi jóváhagyást, s azonnal a képviselőház elé terjesztetnek.

Szlávy Bécsből visszatért; a bécsi ut ozéjaival, eredményeivel a mai lapok sokat foglalkoznak.

A bankkérdés végmegoldása stadiumában jutott, a többi kérdések szintén előre haladtak.

KÖZGAZDASÁG.

Könyvismertetés.

(G. V.) Gazdasági lotenyésztés. Pályamű, írta Tormay Béla, a debreczeni m. kir. gazd. felsőbb tanintézet igazgatója. A földmívelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium kiadványa. 146 lap, 84 ábra.

Gazdasági szakirodalmunk fájdalom még oly kevés honi termékekkel dicsekedhetik, hogy minden új munka megjelenését már magába véve is örömmel üdvözöljük és mint „hézagpótlót” elismerjük. Ezen ösztöne öröm, ezen stereotyp elismerés azonban méltán fokozódik, ha valódi szakember ragadja meg avatott kezével a tollat és valódi szakmunkával lepi meg hazánk gazdaközönségét. Tudtunkkal a fent címzett mű az első önálló munka, mely magyar nyelven tárgyalja a „lotenyésztés” tanait és pedig nem azon lotenyésztést, mely főurainknak képezi büszkeségét, hanem, mint ezime is mondja, a gazdasági lotenyésztést kívánja tömören és népszerűen ismertetni. A t. szerző munkájának minden sora nyomósan czáfolja azon balhitet, hogy csak ménesbirtokos lehet lotenyésztő és minden betűjével bizonyítja, hogy a kis gazdára nézve is a tenyésztés

nemcsak lehetséges és előnyössé, hanem okvetlenül szükségessé, sőt sokszor életkérdéssé válnak. A jó gazda számít és ha ezt cselekszi, nem tenyészeljársának diadalra szabad minden áron törekednie, hanem szigorú pontossággal vizsgálnia kell azt, vajlon a felhasznált eszközök a felmerült költségek arányában állanak-e az elért eredménnyel. Itt látjuk a gazdasági s a tenyésztő között és jaj azon gazdának ki e korlátlan túlhaladva elismerésre méltó, de költséges szenvedélyének anyagi terheit különben is sokat terhelt gazdaságának rója fel.

Ily szempontból indul ki Tormay is, és művének első lapjain, rövid bevezetés után, a lotenyésztés ismertetését kezdi meg. A költemen és fogtan röviden és világosan van tárgyalva és 69 ábra által diszitve, melyek a szerző ügyes kezéről tesznek tanubizonyosságot. A végtagok állását tárgyaló fejezet is rajzokkal van ellátva; ezt a színek leírása a jegyek rövid ismertetése és a nagyság nálunk szokásos megmérésének módozata követi. A szerző most munkájának második szakaszára tér át a tulajdonképpeni tenyésztésre s a fajismében azon magyar lovat ismerteti első sorban, mely a mi gazd. czéljainknak leginkább megfelel; megemlíti azonban, hogy ezen lónak hátulja többnyire hibás, továbbá kicsiny és sokszor nem is bír elegendő erővel. Nehezebb tájfajtáink közül felhozza a muraközi (zalamegyey) és pinakafői (vasmegyei) lovat; a hires és hajdan számos székely lórlól azonban nincs említés téve. Az arab és angol lotenyésztés után a tenyésztési eljárásokat sorolja fel a szerző t. i. az egyvertenyésztést (mint mások mondják beltenyésztést) és a keresztezést. A tenyésztőlovak kiválasztását a kocsis-, hintősgazdaságit nehéz igaz- és hátí lotenyésztés előzi meg, ezek után első sorban a kanca kiválasztásánál szükséges tudnivalókat adja elő, később a csődör megválasztásának fontosságát tárgyalja, mert csak ismert tényezőkkel érthetjük el a kívánt eredményt. Egy pontban azonban nem érthetünk teljesen egyet a t. szerzővel, ott t. i. hol azt kívánja, miszerint a mén legalább annnyival legyen nagyobb a kanczánál, hogy mellette rúdudalon párnak eljárhasson. Nem áll ugyan azon tétel, hogy ugyanegy fajban egymással össze nem párosítható állatok nem is léteznek, de más részt ugy tudjuk, hogy — eltekintve a nagy aránytalanságoktól — a nagyapa befolyása nem annyira a vehem, mint inkább szülés után a fiatal állat fejlődésében nyilvánul.

A hágtatás és fedeztetés módszerei, a vehem állapot, a szabályos és szabálytalan ellés, a szoptatás és elválasztásnál követendő eljárások avatottan és gyakorlatiasan vannak ismertetve, a felnevelésről szóló szakaszra is kiváló gondot fordított a szerző s azt hisszük, hogy a gyakorlott gazdának számos arany szabály és tanácsal fog e néhány lap szolgálni. A csikók tanítását, a szokásosabb szerszámok ismertetését, a táplálást és ápolást tárgyaló szakasz követi, melyben az egyszerű istálló építése és berendezése is foglaltatik, záradékula — vasalás leírását találjuk.

A leggyakoribb betegségeket és azoknak gyógykezelését nem azért írja le a szerző, hogy a gazdából állatorvost faragjon, a mi lehetetlen, hanem hogy ismerni tanulja nagyjából legalább a köröket, a megelőző gyógymódokat, a törvényes főhibákat és a ragadós betegségeket. Ily szempontból tárgyalja Tormay, munkájának ezen utolsó szakaszát, mindenütt határozottan rosszulva a tudalékos kuruzsolást, hangsulyozva a szakértő segély szükségességét.

Ennyiből áll az, mit e jeles munka ismertetésül gazdátársaink érdekében elmondani kötelességünknek tartottunk. Mi részünkről hisszük és tudjuk, hogy minden olvasó örömmel fogja átlapozni azon jeles munkát, mely ép oly szakavatottan, mint népszerűen tárgyalja gazdasági életünknek e fontos ágát.

Maros-ludasi kisegítő pénztáregylet decz. havi üzlet forgalmának kimutatása.

Bevétel.

Pénztári maradék november haváról 82 frt 71 kr. Visszafizetett kölcsönből 2525 frt 41 kr. Bevételből 611 forint. Kezelésből 80 forint 63 kr.

Összesen 3299 frt. 75 kr.

Kiadás.

Leiratásért 445 frt. Vétőkra kiadott kölcsön 2775 forint. Kezelési kiadás 22 frt, 30 kr. Pénztári maradék 1873 januárius 1-én 57 frt 45 krajczár.

Összesen 3299 frt 75 kr.

Maros Ludas 1873 január 2-án.
Zachariás Ignátz Hancz Pál
pénztárnok. igazgató.
Nyárádi Dénes Harmath Lajos
könyvvezető. aligazgató.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 8-án 5% Metalliques 100 frt. 66.60.
Kamat 66.25. Nemzeti kölcsön 100 frt. 70.60.
1860. Kölcsön 102.75. Bankrésztvény 982. Hitelin-tézeti részvények 230.—. London 10 ft. st. 108.30.
Ezüst 106.60. Cs. kir. arany —. Napoleondor 865 1/2.
Urbéri kötvények: Magyarországi 79.—. Temesi 78.—. Erdélyi 78.—. Horvátországi 77.—.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

(17) Sz. 1745. 1872.

Pályázati hirdetmény.

Dobokamegye Felső-kerületében a P.-Csehi járásban az 1871-beli XVIII. t. cikk értelmében rendszeresített 7 — u. m.

1) Drág, Milvány, Ugrucz, Daal.
2) Pánczél-Cseh, Szótelke, Szent-Katolna-Dorna, R.-Keresztur.

3) M.-Derzse, M.-Köblös, Völes, Keeskeháta.

4) Solyomkó, M.-Fodorháza, M.-Ujfalu, Babucz, Kovács.

5) F.-Szent-Péter, Füzes, Vajdaháza, Komlós-Ujfalu.

6) N.-Esküllő, K.-Esküllő Ördög-Keresztur, Adalin.

7) Paptelke, Cs.-Gorbó, Kalocsa községekkel szövetkezett 400 frt. évi fizetéssel, természetbeni lakással, vagy a helyett 60 frt. és 20 frt. irodai általánnyal egybekötött, állásútján betöltendő körjegyzői állomásokra ezen pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók felhivatnak, miszerint kérelmeiket az 1871-beli XVIII. törv. cikk 74 és 75 §§-ai kívánalma szerint felszerelve jövő **1873 évi január 27-ig** alólirhoz adják be, ez időn túl e tekintetben kérelmeket nem fogadtatik.

Pánczél-Csehi járás szolgabirjától.
Drág, dec. 30. 1872.

HATFALUDY ZSIGMOND,
szolgabíró.

(16) (1—2)

Haszonbérbe adatik

Kis-Czégen, néhai Kászoni Ferencz kiskoru örökösének 180 holdnyi birtoka, **1873 január 25-dikén**, árverés útján. A feltételek addig is megtekinthetők alólirnál, Aranyos-Polyánban, Torda mellett.

SZENTPÁLI IGNÁCZ,
gyám.

(1—1)

(15) Sz. 33. 1873.

Pályázati hirdetmény.

Nemes Dobokamegye dobokai járásában 400 frt. évi fizetés, 10 frt. lakbér és 20 frt. irodai általánnyal rendszeresített. Boccai, Csomafai, Válaszuti, N.-Iklódi, Dobokai, F.-Tótki és K.-Szilvási körjegyzői állomásokra ezzel pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók a törvény értelmében felszerelt folyamodványait folyó 1873-ik évi **január 28-ig** alólirhoz nyújtják be.

Dobokai járás szolgabirja.
K.-Szilvás, 1873, január 5-én.

CSIKI LÁSZLÓ, szolgabíró.

(13)

1. 1873.

elnöki.

(2—3)

Hirdetmény.

A Tordavárosi képviselő testülettől
39 — 1872 szám alatt nyert megbízás.

(421)

(5—6)

Eladó kereskedés Kolozsvártt.

SÁROSY ELEK fűszer és vaskereskedése igen kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni özvegy Sározy Elekével.

Legujabban megjelentek

s Stein János erdélyi muzeum-egyleti könyvtárusnál kaphatók:

A vallás és bölcsészet történelme Németországban.

1834. Heinetól. Fordította Steinbach József.

Ára 1 frt 20 kr.

KRISZTINA.

Regény. Irta Nagyváthy Kálmán. 2 kötet. Ára 3 frt.

Önmaga ellen.

Regény. Két kötetben. Irta Prém József. Ára 2 frt.

Keletázsiai utazás.

Irta Bernáth Géza. Ára 1 frt 50 kr.

Nyálvünk hangolvasásáról.

Irta Vadnai Rudolf.

I. Az önhangzók olvasása. Ára 1 frt 50 kr.

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi takarékpénztár

közügyvülése

1873 Február 5. reggel 9 órakor

a Tanácsház nagy termében fog tartatni, melyre a t. cz. részvényes urak figyelmeztetéssel az al. szab. 42 §. 1-ső és 2-ik kikezdésére *) tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

- 1) Elnök választás és a közgyűlés megalakulása után a szavazati jog gyakorlása tárgyában bejelentett sérelmek rövid szóbeli ellátása.
- 2) Igazgatói jelentés a lefolyt üzleti év sommás eredményéről.
- 3) A számvizsgáló bizottság jelentése, kapcsolatban a leltározó bizottság jelentésével.
- 4) A választmány külön előterjesztései, és evvel kapcsolatban a múlt évi közgyűlésből a választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálása és megbírállására kiküldött bizottság jelentése.
- 5) A kilépett, kilépendő és kisorsolando választmányi tagok titkos szavazással megválasztása.
- 6) Számvizsgáló, leltározó és a választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálása és megbírállására 5 tagu bizottság megválasztása.
- 7) A tiszta jövedelem feletti határozás.
- 8) Írásban beadott indítványok, fellebbezések és kérelmek.

Az igazgatóság.

- *) 42 §.
- 1) A szavazati jog gyakorlására megkivántatik, hogy a részvényes nagy kora, önjogosult, feddhetetlen hirt, s hogy részvénye a részvényesek főkönyvében legalább 1 hóval az illető közgyűlés előtt, a saját nevére beírva legyen.
 - 2) Minden részvényes és meghatalmazott, ki a közgyűlésen résztvenni és szavazni kíván: tartozik részvényei, meghatalmazása és a részvénykönyv alapján, az öt illető szavazatok számáról kiállított igazoló jegyet a közgyűlés előtti két napon és annak megnyitáig az intézet helyiségében, az intézeti jegyzőtől kivenni.

(475)

Diófa-furniok

lába 6—15 krig nagyobb és kisebb mennyiségben folyton kaphatók

TRISKA FERENCZ

conservatoriumi zongora szállító

nagy zongora-raktárában,

hiduteza 31. sz. a.

Kolozsvártt.

(5—6)

Néhai VADAS JOZSEF.

kolozsvári első pap és nyugalm. esperes

Egyházi beszédei.

Kiadták: Nagy Péter erdélyi ev. ref. püspök, Szász Gerő ev. ref. első pap és esperes és Szász Domokos ev. ref. második pap.

Első füzet. Nagy 8-rét. Ára 1 frt 20 kr.

„Hasznos munkát cselekedtünk,” írják a kiadók, „mert a múlt évben elhalt, néhai hivataltársunk egy oly iskolának volt híve és egyik érdemes képviselője, ki nem az üres szódagályban, semmit mondó frázisokban szerettett pompázni: hanem főnek és mindenek felett valónak tartotta az egyszerűséget, a valóságot, a bibliai közvetlenséget és azt a melegséget, mely őszinte hitből és mély meggyőződésből származott, s mely nélkül az erkölcsi, vallási életben eredményeket felmutatni, teljes lehetetlenség.”

„És a mit 3 vallott egész pályájának nem mindég vihágos folyamában, mi ennek megva'osulását őszintén hájítjuk ilyenmü egyházi irodalmunkban; és éppen ezért láttuk jónak, kiadni e beszédek; — ebben keressék az indokolt olvasó közönség, paptársaink és a kritika.”

(9)

Megjelent

Channing Ellery Vilmos

válogatott műveinek III-ik kötete.

A Napoleon Bonaparte, Fenelon és Milton jellemre és műveikre vonatkozó észrevételekkel. Angolból fordítják és kiadják az unitárius tanárok. Ára 1 frt 20 kr. o. é.

Kapható: Stein János muzeum-egyleti, Demjén László egyetemi könyvtárusoknál, valamint a Keresztény Magvető szerkesztőségénél Kolozsvárt.

Ugyan csak ezeknél kapható:

Channing E. V. válogatott műveinek I-ső köt. Társadalmi tárgyak. Ára 1 frt 20 kr.

Channing E. V. válogatott műveinek II-dik köt. Vallási tárgyú beszédek. Ára 1 frt 20 kr.

Továbbá a Keresztény Magvető eddig megjelent kötetei:

I-ső kötet. Szent Ábrahám Mihály arcképével csak az egész folyóirat megrendelésével kapható.

II-dik kötet. János Zsigmond arcképével. Ára 1 frt 80 kr.

III-dik kötet. Fejér Márton arcképével. Ára 1 frt 80 kr.

IV-dik kötet. Augustinovic Pál arcképével. Ára 1 frt 80 kr.

V-dik kötet. Farkas Sándor arcképével. Ára 2 frt — kr.

VI-dik kötet. Gedő József arcképével. Ára 2 frt — kr.

VII-dik kötet. Mikó Lőrincz arcképével. Ára 2 frt — kr.

Mind a hét kötet egyszerre megrendelve csak 11 frt. o. é.

(423)

„ATHENAEUM“

nagy képes naptára 1873.

Ára 1 frt.

Erdélyi képes naptár

1873. Ára 26 kr.

IRODAI FALI NAPTÁR

1873. évre.

Rom, katolikus és protestáns, görög-országi és izraelita naptárral, helyegységek táblákkal, s a királyhágón innen rész törvényszékei táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra. Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Hölgyek naptára

1873. Diszes aranyfűzős kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Magyar nők naptára

Ára 60 kr.

Falusi gazda naptára

Ára 80 kr.

Nép zászlója naptára.

Ára 40 kr.

Lidércz naptár.

Ára 60 kr.

MAGYAR NÉP NAPTÁRA.

Ára 25 kr.

Ifjúsági naptár.

Ára 50 kr.

Színházi naptár.

Ára 80 kr.

Csodabogár naptár.

Ára 60 kr.

Dr. Joh. Nep. Vogl's

Volks-Kalender.

Preis 65 kr.

J. J. Weber's, grosser

Leipziger illustrirter

Kalender. Preis 1 frt 96 kr.

Szatardő naptár.

Ára 1 frt 20 kr.

Österreichischer Volks- u.

Wirtschafts-Kalender

Steif geb. Preis 48 kr.

Neuer Illustrirter Pester

Volks-Kalender.

Preis 50 kr.

ALMANACH COMIQUE

pour 1873.

Preis 45 kr. sat.

Kodolányi gazdasági zsebnaptára 1873.

MINDENNEMÜ

Irodai fali naptárak s zsebnaptárak

bármily nagyságban igen nagy választékban.

ERDÉLYI KÖNYVTÁRSZÁMOK.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtárusnál

Kolozsvárt kaphatók:

A magyar s külirodalom

minden ágának bármely termékei.

Mindennemü

tan- és segédkönyvek

egyetemek, gymnasiumok, polgári, kereskedelmi és elemi tanintézetek számára.

Díszművek,

történelmi és egyéb fontos közérdekű művek.

Ifjúsági iratok és képes könyvek.

IMAKÖNYVEK,

minden vallásfelekezetük számára, egyszerű s a legdiszesebb selyem, bársony s elefántcsont

kötésekben.

JELES és LEGUJABB:

HANGJEGYEK,

különbféle hangszerekre s a legdúsabb választékban.

Bármely szaktudomány

jelesebb művei raktáron tartatnak.

Naptárak

1873-dik évre.

Épen most jelent meg:

H. Kiepert & C. F. Weiland's

GROSSER HANDATLAS

44 Aufl. zur Wiener Weltausstellung 1873.

Preis 45 kr. sat.

(5—*)

„KODOLÁNYI“

gazdasági zsebnaptár

1873. Ára 2 frt.

SCHNIERER GYULA

jegyzék naplója.

Ügyvédek és bírák számára

1873 Ára 1 frt 20 kr.

Jegyzék napló,

mindenki számára 1873

Ára 1 frt 20 kr.

Nemzeti nagy képes naptár.

Ára 1 frt.

Protestáns új képes naptár.

Ára 50 kr.

Istvánbácsi naptára.

Ára 50 kr.

Új honvéd naptár.

Ára 60 kr.

BALPÁRTI NÉP-NAPTÁR.

Ára 50 kr.

KOSSUTH NAPTÁR.

Ára 40 kr.

Nevezzünk,

új humoristikus naptár.

Ára 40 kr.

Barátfülek naptár.

Nagyobb ára 80 kr.

Kisebbsé 50 kr.

Illustrirter Kalender und

Novellen-Almanach.

Herausgegeben von Menk-

Dittmarsch.

Diesem Kalender wird gratis der

Farbendruck, Ländliche Freuden

beigefügt. Preis 84 kr.

Lóbe Williams.

Taschen-Kalender für öster-

reichische Haus- und Land-

wirthe. Preis 1 frt 60 kr.

Hermannstädter

Neuer und alter Haus-Kalen-

der. Preis 18 kr.

Fromme's Wiener Geschäfts-

und Auskunfts-Kalender

Steif geb. Preis 40 kr.

Almanach du magasin

pittoresque.

Preis 45 kr. sat.

„ATHENAEUM“

nagy képes naptára 1873.

Ára 1 frt.